

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Μεταναστευτικής Πολιτικής και Οικονομίας και Ανάπτυξης μπορεί να προστίθενται στις κατηγορίες επενδύσεων της περίπτ. 1 της παρ. Γ του άρθρου 16 περιπτώσεις που αφορούν τη συμμετοχή σε άλλες μορφές Οργανισμών Εναλλακτικών Επενδύσεων, όπως ορίζεται στην περίπτ. 2 της παρ. Γ του ίδιου άρθρου, και να τίθενται οι, κατά περίπτωση, όροι και οι προϋποθέσεις.»

3. Η ισχύς των διατάξεων των παρ. 1 και 2 αρχίζει τρεις (3) μήνες μετά από τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
4. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 5 του ν. 4375/2016 καταργείται.

Άρθρο 43

Τροποποίηση διατάξεων του ν. 4412/2016 (Α' 147)

1. Μετά το άρθρο 32 προστίθεται άρθρο 32Α ως εξής:

airetos.gr

Άρθρο 32Α

«Εξαιρούνται της υποχρεωτικής εφαρμογής των άρθρων 22 παρ. 1, 36, 72 παρ. 1 περίπτ. α, 79 παρ. 1 έως 4, και 221 παρ. 8 και 9, οι ακόλουθες περιπτώσεις του άρθρου 32:

α) όπου η δυνατότητα ανάθεσης περιορίζεται σε έναν προκαθορισμένο συμμετέχοντα, σύμφωνα με την περίπτ. β της παρ. 2, με την παρ. 3, με την περίπτ. β της παρ. 4 και την παρ. 6,

β) λόγω του επείγοντος χαρακτήρα της ανάθεσης σύμφωνα με την περίπτ. γ' της παρ. 2, ή γ) λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της συναλλαγής στην περίπτωση προμηθειών που είναι εισηγμένες και αγοράζονται σε χρηματιστήριο εμπορευμάτων σύμφωνα με την περίπτ. γ' της παρ. 4.

Στις περιπτ. α' και β' η διαδικασία διεξάγεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στους όρους της πρόσκλησης, όπου υπάρχει, και η αξιολόγηση των προσφορών μπορεί να γίνεται σε ενιαίο στάδιο με την ανάθεση της σύμβασης. Στην περίπτ. γ' δεν απαιτείται προηγούμενη πρόσκληση και η διαδικασία διεξάγεται με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της συναλλαγής. Η διαδικασία της διαπραγμάτευσης γίνεται από τριμελές όργανο, το οποίο συγκροτείται από την Αναθέτουσα Αρχή και εισηγείται προς το αποφαινόμενο όργανο για κάθε θέμα που ανακύπτει κατά την ανάθεση της σύμβασης».

2. α. Στο τέλος του άρθρου 33 προστίθεται παρ. 11 ως εξής:

«11. Σε προληπτικό έλεγχο νομιμότητας, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες για το Ελεγκτικό Συνέδριο διατάξεις, υπόκεινται η πρώτη σύμβαση ανεξαρτήτως αξίας αυτής, εφόσον η συνολική εκτιμώμενη αξία του Δυναμικού Συστήματος Αγορών υπερβαίνει τα εκάστοτε ισχύοντα όρια, καθώς και κάθε επιμέρους σύμβαση εφόσον υπερβαίνει αυτοτελώς τα εκάστοτε ισχύοντα όρια.»

β. Η περίπτ. α' ισχύει και για τα δυναμικά συστήματα που είναι σε εξέλιξη κατά τη δημοσίευση του παρόντος.

3. α. Η περίπτ. ε' της παρ. 3 του άρθρου 38 αντικαθίσταται ως εξής:

«ε. το χρηματικό ένταλμα ή κάθε άλλο παραστατικό που αντιστοιχεί σε αυτό για τους φορείς που δεν εμπύπουν στο ν. 4270/2014 (Α' 143).».

β. Δαπάνες συμβάσεων που είχαν γίνει μέχρι την ισχύ του παρόντος με αναρτήσεις χρηματικών ενταλμάτων ή άλλων παραστατικών θεωρούνται έγκυρες.

4. Η παρ. 9 του άρθρου 39 αναδιατυπώνεται ως εξής:

«9. Οι συμφωνίες πλαίσιο αποστέλλονται για προληπτικό έλεγχο στο Ελεγκτικό Συνέδριο, κατά τις οικείες διατάξεις, ενώ οι εκτελεστικές αυτών συμβάσεις μόνο εφόσον η αξία τους υπερβαίνει αυτοτελώς τα εκάστοτε ισχύοντα όρια.»

5. Στην περίπτ. α' της παρ. 1 του άρθρου 72 γίνονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις:

α. στο πρώτο εδάφιο μετά τη φράση «της προεκτιμώμενης αξίας της σύμβασης» προστίθεται η φράση «μη συνυπολογιζόμενων των δικαιωμάτων προαιρεσης και παράτασης της σύμβασης»,

β. στην υποπερίπτ. αα' οι λέξεις «άσκησης προσφυγής» αντικαθίστανται από τις λέξεις «άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής»,

γ. στην υποπερίπτ. ββ' οι λέξεις «ασφαλιστικών μέτρων» αντικαθίστανται από τις λέξεις «ενδίκων βοηθημάτων προσωρινής δικαστικής Προστασίας»,

δ. στο τελευταίο εδάφιο η φράση «στην περίπτωση» αντικαθίσταται από τη φράση «στις κάτωθι περιπτώσεις: α) λήξης του χρόνου ισχύος της προσφοράς και μη ανανέωσης αυτής και β)».

6. Μετά την παρ. 3 του άρθρου 79Α προστίθεται παρ. 4 ως εξής:

«4. Το ΕΕΕΣ ή το ΤΕΥΔ κατά περίπτωση μπορεί να υπογράφεται έως δέκα (10) ημέρες πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών.»

7. α. Στο άρθρο 80 γίνονται οι εξής τροποποιήσεις:

αα. Η παρ. 2 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Οι αναθέτουσες αρχές δέχονται ως επαρκή απόδειξη του ότι ο οικονομικός φορέας δεν εμπύπτει σε καμία από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 73:

α) για την παρ. 1 του εν λόγω άρθρου, την προσκόμιση αποσπάσματος του σχετικού μητρώου, όπως του ποινικού μητρώου ή, ελλείψει αυτού, ισοδύναμου εγγράφου που εκδίδεται από αρμόδια δικαστική ή διοικητική αρχή του κράτους-μέλους ή της χώρας καταγωγής ή της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο εν λόγω οικονομικός φορέας, από το οποίο προκύπτει ότι πληρούνται αυτές οι προϋποθέσεις. Η υποχρέωση προσκόμισης του ως άνω αποσπάσματος αφορά και τα πρόσωπα του δεύτερου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 73,

β) για τις παρ. 2 και 4 περίπτ. β' του άρθρου 73, πιστοποιητικό που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους - μέλους ή χώρας,

γ) για την περίπτ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 73, πιστοποιητικό από τη Διεύθυνση Προγραμματισμού και Συντονισμού της Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων, από το οποίο να προκύπτουν οι πράξεις επιβολής προστίμου που έχουν εκδοθεί σε βάρος του οικονομικού φορέα σε χρονικό διάστημα δύο (2) ετών πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής προσφοράς ή αίτησης συμμετοχής.

Αν το κράτος-μέλος ή η εν λόγω χώρα δεν εκδίδει τέτοιους είδους έγγραφο ή πιστοποιητικό ή όπου το έγγραφο ή το πιστοποιητικό αυτό δεν καλύπτει όλες τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παρ. 1, στις περιπτ. α' και β' της παρ. 2 και στην περίπτ. β' της παρ. 4 του άρθρου 73, το έγγραφο ή το πιστοποιητικό μπορεί να αντικαθίσταται από ένορκη βεβαίωση ή, στα κράτη - μέλη ή στις χώρες όπου δεν προβλέπεται ένορκη βεβαίωση, από υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερομένου ενώπιον αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής, συμβολαιογράφου ή αρμόδιου επαγγελματικού ή εμπορικού οργανισμού του κράτους - μέλους ή της χώρας καταγωγής ή της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο οικονομικός φορέας.

Οι αρμόδιες δημόσιες αρχές παρέχουν, όπου κρίνεται αναγκαίο, επίσημη δήλωση στην οποία αναφέρεται ότι δεν εκδίδονται τα έγγραφα ή τα πιστοποιητικά της παρούσας παρ. ή ότι τα έγγραφα αυτά δεν καλύπτουν όλες τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παρ. 1, στις περιπτ. α' και β' της παρ. 2 και στην περίπτ. β' της παρ. 4 του άρθρου 73. Οι επίσημες δηλώσεις καθίστανται διαθέσιμες μέσω του επιγραμμικού αποθετηρίου πιστοποιητικών (e-Certis) του άρθρου 81.».

αβ. Στην παρ. 10 η φράση «μπορούν να συνοδεύονται από μετάφρασή τους» αντικαθίσταται από τη φράση «συνοδεύονται από μετάφρασή τους».

αγ. Στην παρ. 9 προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής:

«Σε δημόσιες συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία μεγαλύτερη των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ χωρίς Φ.Π.Α. και έως είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ χωρίς Φ.Π.Α., οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να απαιτούν ως απόδειξη για τη μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού της παρ. 1 του άρθρου 73 του παρόντος, την υποβολή υπεύθυνης δήλωσης εκ μέρους του οικονομικού φορέα, σε περίπτωση φυσικού προσώπου, ή σε περίπτωση νομικού προσώπου την υποβολή αυτής εκ μέρους του νομίμου εκπροσώπου, όπως αυτός ορίζεται στην περίπτ. 79Α του παρόντος».

αδ. Προστίθεται νέα παρ. 12 που έχει ως εξής:

«12. Τα αποδεικτικά μέσα γίνονται αποδεκτά κατά τον ακόλουθο τρόπο: α) τα δικαιολογητικά που αφορούν την παρ. 1 του άρθρου 73, την περίπτ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 73 και την περίπτ. β' της παρ. 4 του άρθρου 73 εφόσον έχουν εκδοθεί έως τρεις (3) μήνες πριν από την υποβολή τους, β) τα λοιπά δικαιολογητικά που αφορούν την παρ. 2 του άρθρου 73 εφόσον είναι εν ισχύ κατά το χρόνο υποβολής τους, άλλως, στην περίπτωση που δεν αναφέρεται χρόνος ισχύος, να έχουν εκδοθεί κατά τα οριζόμενα στην προηγούμενη περίπτωση, γ) τα δικαιολογητικά που αφορούν την παρ. 2 του άρθρου 75, τα αποδεικτικά ισχύουσας εκπροσώπησης σε περίπτωση νομικών προσώπων, και τα πιστοποιητικά αρμόδιας αρχής σχετικά με την ονομαστικοποίηση των μετοχών σε περίπτωση ανωνύμων εταιρειών, εφόσον έχουν εκδοθεί έως τριάντα (30) εργάσιμες ημέρες πριν από την υποβολή τους, δ) οι ένορκες βεβαιώσεις εφόσον έχουν συνταχθεί έως τρεις (3) μήνες πριν από την υποβολή τους και ε) οι υπεύθυνες δηλώσεις εφόσον έχουν συνταχθεί μετά την κοινοποίηση της πρόσκλησης για την υποβολή των δικαιολογητικών».

αε. Προστίθεται νέα παρ. 13 η οποία έχει ως εξής: «Τα έγγραφα του παρόντος υποβάλλονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4250/2014 (Α' 94). Ειδικά τα αποδεικτικά τα οποία αποτελούν ιδιωτικά έγγραφα, μπορεί να γίνονται αποδεκτά και σε απλή φωτοτυπία, εφόσον συνυποβάλλεται υπεύθυνη δήλωση στην οποία βεβαιώνεται η ακρίβειά τους».

β. Η υποπερίπτ. (αδ) ισχύει και για τις διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης που κατά τη δημοσίευση του παρόντος είναι εκκρεμείς, εφόσον στα έγγραφα της σύμβασης δεν προβλέπεται ειδικός όρος ως προς το χρόνο έκδοσης και ισχύος των δικαιολογητικών κατακύρωσης. Ως εκκρεμείς διαδικασίες για την εφαρμογή του παρόντος νοούνται οι διαδικασίες στο πλαίσιο των οποίων δεν έχει παρέλθει η προθεσμία προσκόμισης των δικαιολογητικών κατακύρωσης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 103.

8. Στο άρθρο 92 γίνονται οι εξής τροποποιήσεις:

α. Στην παρ. 4 η φράση «μπορούν να συνοδεύονται από μετάφρασή τους» αντικαθίσταται από τη φράση «συνοδεύονται από μετάφρασή τους».

β. Προστίθενται παρ. 7 και 8 ως εξής:

«7. Στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων που διενεργούνται με ηλεκτρονικά μέσα, σύμφωνα με τα άρθρα 22 και 36, οι αλλοδαποί οικονομικοί φορείς δεν έχουν την υποχρέωση να υπογράφουν τα δικαιολογητικά του παρόντος με χρήση προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής, αλλά μπορεί να τα αιθεντικοποιούν με οποιονδήποτε άλλο πρόσφορο τρόπο, εφόσον στη χώρα προέλευσής τους δεν είναι υποχρεωτική η χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων. Στις περιπτώσεις αυτές η προσφορά συνοδεύεται με υπεύθυνη δήλωση στην οποία δηλώνεται ότι στην χώρα προέλευσης δεν προβλέπεται η χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής ή ότι στην χώρα προέλευσης δεν είναι υποχρεωτική η χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής για την συμμετοχή σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

8. Στις περιπτώσεις που με την αίτηση συμμετοχής ή την προσφορά υποβάλλονται ιδιωτικά έγγραφα, αυτά γίνονται αποδεκτά είτε κατά τα προβλεπόμενα στις διατάξεις του ν. 4250/2014 (Α' 94) είτε και σε απλή φωτοτυπία, εφόσον συνυποβάλλεται υπεύθυνη δήλωση στην οποία βεβαιώνεται η ακρίβειά τους και η οποία φέρει υπογραφή έως και δέκα (10) ημέρες πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών.»

9. Στο άρθρο 94 προστίθεται παρ. 5 ως εξής:

«5. α. Ειδικά στις συμβάσεις προμηθειών οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να ζητούν από τους προσφέροντες να δηλώνουν στην τεχνική τους προσφορά την χώρα καταγωγής του τελικού προϊόντος που προσφέρουν.

β. Στην περίπτωση που ζητείται στην τεχνική προσφορά η ανωτέρω δήλωση, ο προσφέρων, εφόσον κατασκευάζει ο ίδιος το τελικό προϊόν, πρέπει να δηλώνει στην προσφορά του, την επιχειρηματική μονάδα στην οποία θα κατασκευάσει το προσφερόμενο προϊόν, καθώς και τον τόπο εγκατάστασης της. Προσφορά στην οποία δεν θα υπάρχει η ανωτέρω δήλωση, θα απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Όταν οι προσφέροντες δεν θα κατασκευάσουν οι ίδιοι το τελικό προϊόν, σε δική τους επιχειρηματική μονάδα, στην προσφορά τους δηλώνουν την επιχειρηματική μονάδα, στην οποία θα κατασκευαστεί το προσφερόμενο προϊόν και τον τόπο εγκατάστασης της. Επίσης, στην προσφορά τους πρέπει να επισυνάψουν και υπεύθυνη δήλωση τους προς την Αναθέτουσα Αρχή ότι η κατασκευή του τελικού προϊόντος θα γίνει από την επιχείρηση στην οποία ανήκει ή η οποία εκμεταλλεύεται ολικά ή μερικά τη μονάδα κατασκευής του τελικού προϊόντος και ότι ο νόμιμος εκπρόσωπος της επιχείρησης αυτής ή ο επίσημος αντιπρόσωπός της έχει αποδεχθεί έναντι τους την εκτέλεση της συγκεκριμένης προμήθειας, σε περίπτωση κατακύρωσης στον προμηθευτή υπέρ του οποίου έγινε η αποδοχή. Προσφορά στην οποία δεν θα υπάρχουν οι ανωτέρω δηλώσεις θα απορρίπτεται ως απαράδεκτη.»

10. Στο άρθρο 100 γίνονται οι εξής τροποποιήσεις:

α. Το τρίτο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 100 αντικαθίσταται ως εξής:

«Για τις συμβάσεις που διενεργούνται με ηλεκτρονικό τρόπο με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, μόνο βάσει τιμής ανεξαρτήτως ποσού και ανεξαρτήτως διαδικασίας, αποσφραγίζονται οι φάκελοι δικαιολογητικών, τεχνικής και οικονομικής προσφοράς όλων των διαγωνιζόμενων για όλα τα στάδια και εκδίδεται μια απόφαση, με την οποία επικυρώνονται τα αποτελέσματα: α) όλων των σταδίων της παρ. 2 στην περίπτωση ανοικτής διαδικασίας και β) του δεύτερου σταδίου, ήτοι της υποβολής προσφορών, στην περίπτωση κλειστής διαδικασίας και ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση.»

β. Στην παρ. 6 του άρθρου 100 προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής:

«Ειδικά στις διαδικασίες που διενεργούνται μέσω Δυναμικού Συστήματος Αγορών, οι αιτήσεις συμμετοχής των οικονομικών φορέων για την εγγραφή τους στο σύστημα υποβάλλονται ηλεκτρονικά, χωρίς να ακολουθείται η διαδικασία ηλεκτρονικής αποσφράγισης».

11. Η περύπτ. (β) της παρ. 2 του άρθρου 101 αντικαθίσταται ως εξής:

«β) στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων μελετών, τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, εκτός από την περίπτωση που κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής και».

12. Στο άρθρο 103 γίνονται οι εξής τροποποιήσεις:

α. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 η φράση «, που καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης και δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δέκα (10) ούτε μεγαλύτερη των είκοσι (20) ημερών» αντικαθίσταται με την φράση «εντός δέκα (10) ημερών».

β. Η παρ. 2 αντικαθίσταται ως εξής:

«Αν δεν προσκομισθούν τα παραπάνω δικαιολογητικά ή υπάρχουν ελλείψεις σε αυτά που υποβλήθηκαν, και ο προσωρινός ανάδοχος υποβάλει εντός της προθεσμίας της παρ. 1 αίτημα προς το αρμόδιο όργανο αξιολόγησης για την παράταση της προθεσμίας υποβολής, το οποίο συνοδεύεται με αποδεικτικά έγγραφα από τα οποία να αποδεικνύεται ότι έχει αιτηθεί την χορήγηση των δικαιολογητικών, η αναθέτουσα αρχή παρατείνει την προθεσμία υποβολής των δικαιολογητικών για όσο χρόνο απαιτηθεί για την χορήγηση των δικαιολογητικών από τις αρμόδιες αρχές. Το παρόν εφαρμόζεται αναλόγως και στις περιπτώσεις που η αναθέτουσα αρχή ζητήσει την προσκόμιση των δικαιολογητικών κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής και πριν το στάδιο κατακύρωσης, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 79 παρ. 5 εδ. α', τηρουμένων των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας.»

γ. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 6 μετά τη φράση «από το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο» προστίθεται η φράση «, στο οποίο αναγράφεται η τυχόν συμπλήρωση δικαιολογητικών κατά τα οριζόμενα στην παρ. 2.».

δ. Στην παρ. 7 η φράση «υπέβαλαν παραδεκτές προσφορές» αντικαθίσταται με τη φράση «δεν έχουν αποκλειστεί οριστικά».

13. Στο άρθρο 105 γίνονται οι εξής τροποποιήσεις:

α. στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 μετά τη λέξη «άρθρα» προστίθενται οι λέξεις «127 και».

β. στην παρ. 2 μετά τη φράση «σε κάθε προσφέροντα» προστίθεται η φράση «που δεν έχει αποκλειστεί οριστικά».

γ. Η παρ. 3 αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Η απόφαση κατακύρωσης δεν παράγει τα έννομα αποτελέσματά της, εφόσον η αναθέτουσα αρχή δεν την κοινοποίησε σε όλους τους προσφέροντες που δεν έχουν αποκλειστεί οριστικά. Τα έννομα αποτελέσματα της απόφασης κατακύρωσης και ιδίως η σύναψη της σύμβασης επέρχονται εφόσον και όταν συντρέξουν σωρευτικά τα εξής:

α) αα) σε συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία άνω των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης προδικαστικής προσφυγής ή σε περίπτωση άσκησης, παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης αίτησης αναστολής κατά της απόφασης της Α.Ε.Π.Π. και σε περίπτωση άσκησης αίτησης αναστολής κατά της απόφασης της Α.Ε.Π.Π., εκδοθεί απόφαση επί της αίτησης, με την επιφύλαξη της χορήγησης προσωρινής διαταγής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 372 και ββ) σε συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία έως εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ, παρέλθει άπρακτη η

προθεσμία άσκησης της ένστασης του άρθρου 127 και σε περίπτωση άσκησης, η έκδοση απόφασης επί αυτής ή η πάροδος άπρακτης της προθεσμίας του πρώτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 127,

β) ολοκληρωθεί επιτυχώς ο προσυμβατικός έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με τα άρθρα 35 και 36 του ν. 4129/2013, εφόσον απαιτείται και

γ) κοινοποιηθεί η απόφαση κατακύρωσης στον προσωρινό ανάδοχο, εφόσον ο τελευταίος υποβάλει, έπειτα από σχετική πρόσκληση, υπεύθυνη δήλωση, που υπογράφεται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 79Α, στην οποία θα δηλώνεται ότι δεν έχουν επέλθει στο πρόσωπό του οψιγενείς μεταβολές κατά την έννοια του άρθρου 104 και μόνον στην περίπτωση του προσυμβατικού ελέγχου ή της άσκησης προδικαστικής προσφυγής κατά της απόφασης κατακύρωσης. Η υπεύθυνη δήλωση ελέγχεται από το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο, το οποίο συντάσσει πρακτικό που συνοδεύει τη σύμβαση.»

δ. Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 5 η φράση «η κατακύρωση γίνεται στον» αντικαθίσταται από τη φράση «ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 103 για τον».

14. Στο άρθρο 107 γίνονται οι εξής τροποποιήσεις:

α. στην παρ. 1 μετά την λέξη «109» προστίθεται κόμμα και η λέξη «109 Α».

β. Στην παρ. 2 μετά την λέξη «109» προστίθεται κόμμα και η λέξη «109 Α».

15. Μετά το άρθρο 109 προστίθεται άρθρο 109 Α ως εξής:

«Άρθρο 109Α

Διαδικασία ανάθεσης

1. Οι συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία έως και εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ ανατίθενται σύμφωνα με όσα αναφέρονται στις παρ. 1 έως 4 του άρθρου 118. Οι συμβάσεις άνω του ποσού των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, ανατίθενται με μία από τις διαδικασίες που προβλέπονται στο άρθρο 26 του παρόντος.

2. Ιδίως για συμβάσεις του δευτέρου εδαφίου της προηγούμενης παρ. ισχύουν τα κάτωθι:

α) αα) για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία κάτω του ορίου της περίπτωσης δ' του άρθρου 5 η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών στις ανοιχτές διαδικασίες ανέρχεται σε δέκα (10) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ. Στην κλειστή διαδικασία, στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, στον ανταγωνιστικό διάλογο και στη σύμπραξη καινοτομίας η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε οχτώ (8) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ. Στην κλειστή διαδικασία και στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών των οικονομικών φορέων που έχουν προεπιλεγεί για την υποβολή προσφοράς ανέρχεται σε οχτώ (8) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς προς τους προεπιλεγέντες. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και εφόσον συντρέχουν επείγοντες λόγοι για την ανάθεση, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής μπορεί να καθορίζονται μικρότερες προθεσμίες για την παραλαβή των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής.

ββ) Για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία άνω του ορίου της περίπτ. δ' του άρθρου 5 η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών στις ανοιχτές διαδικασίες ανέρχεται σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης της προκήρυξης της σύμβασης ή, εάν ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού χρησιμοποιείται η προκαταρκτική προκήρυξη από την ημερομηνία αποστολής στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος. Στην

κλειστή διαδικασία, στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, στον ανταγωνιστικό διάλογο και στη σύμπραξη καινοτομίας η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε οχτώ (8) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης της προκήρυξης της σύμβασης ή, εάν ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού χρησιμοποιείται η προκαταρκτική προκήρυξη από την ημερομηνία αποστολής στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος. Στην κλειστή διαδικασία και στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών των οικονομικών φορέων που έχουν προεπιλεγεί για την υποβολή προσφοράς ανέρχεται σε οχτώ (8) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς προς τους προεπιλεγέντες. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και εφόσον συντρέχουν επείγοντες λόγοι για την ανάθεση, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής μπορεί να καθορίζονται μικρότερες προθεσμίες για την παραλαβή των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής.

β) Οι λόγοι αποκλεισμού των παρ. 1 και 2 του άρθρου 73 εφαρμόζονται υποχρεωτικά, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 73.

γ) Τα κριτήρια επιλογής καθορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης και μπορούν να περιλαμβάνουν αυτά που παρατίθενται στο άρθρο 75, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται σε αυτό.

δ) Για την απόδειξη των περιπτ. β' και γ' εφαρμόζονται αναλογικά τα άρθρα 79, 79Α και 80 του παρόντος.

ε) οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να χρησιμοποιούν το Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. σύμφωνα με το άρθρο 36 του παρόντος 6.

στ) Για τις εγγυήσεις, ισχύουν τα προβλεπόμενα στο άρθρο 72 του παρόντος.

3. Οι συμβάσεις ποσού άνω των χιλίων (1.000) ευρώ αναφέρονται στο ΚΗΜΔΗΣ.»

16. Στο τέλος του άρθρου 111 προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Για την εφαρμογή της περίπτ. β', με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, εξειδικεύονται οι μελέτες ιδιαίτερης κοινωνικής, αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής και περιβαλλοντικής σημασίας για τις οποίες διενεργείται αρχιτεκτονικός διαγωνισμός και καθορίζονται οι λεπτομέρειες που αφορούν στη διαδικασία προκήρυξης και διενέργειας του διαγωνισμού.»

17. Στην παρ. 3 του άρθρου 117 μετά το πρώτο εδάφιο προστίθενται νέα εδάφια ως εξής:
 «Στα έγγραφα της σύμβασης μπορεί να προβλέπεται η υποχρεωτική συνυποβολή των εγγράφων και σε ηλεκτρονική μορφή, με τη χρήση οπτικού δίσκου. Σε περίπτωση απόκλισης μεταξύ των έντυπων και ηλεκτρονικών στοιχείων, κατισχύουν αυτά που υποβάλλονται σε έντυπη μορφή. Οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να χρησιμοποιούν το Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. σε όλα τα στάδια της διαγωνιστικής διαδικασίας, εφόσον αυτό προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης.».

18. Στο άρθρο 119 προστίθενται παρ. 7 και 8 ως εξής:

α. «7. Η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για σύναψη σύμβασης σύμφωνα με την παρ. 2 του παρόντος άρθρου δεν απαιτείται να αναρτηθεί στο ΚΗΜΔΗΣ. Η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για σύναψη σύμβασης σύμφωνα με την παρ. 3 του παρόντος άρθρου αναρτάται στο ΚΗΜΔΗΣ.

8. Σε περίπτωση συμβάσεων υπηρεσιών, οι οποίες αφορούν σε ενέργειες ωρίμανσης των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων του ΕΣΠΑ, του ΕΟΧ ή άλλων ενωσιακών ή διεθνών

προγραμμάτων ή/και ταμείων, και των οποίων η εκτιμώμενη αξία δεν υπερβαίνει τα όρια της παρ. 1 του άρθρου 118 του παρόντος, η διαδικασία ανάθεσης γίνεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παρ. 1 έως 4 του άρθρου 118 του παρόντος».

β. Η μη ανάρτηση στο ΚΗΜΔΗΣ, μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος Νόμου, των προσκλήσεων της παρ. 3 του άρθρου 119 δεν επηρεάζει την κανονικότητα της δαπάνης ούτε το κύρος της σύμβασης.

19. Η παρ. 1 του άρθρου 121 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Στις διαδικασίες σύναψης Δημοσίων συμβάσεων κάτω των ορίων τηρούνται οι ακόλουθες προθεσμίες:

α) Στην ανοικτή διαδικασία, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών ανέρχεται σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ. Σε περίπτωση που επείγουσα κατάσταση δεόντως τεκμηριωμένη από την αναθέτουσα αρχή καθιστά αδύνατη την τήρηση της ελάχιστης προθεσμίας που προβλέπεται στο προηγούμενο εδάφιο, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ορίζουν ελάχιστη προθεσμία που δεν είναι μικρότερη των δέκα (10) ημερών από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ.

β) Στην κλειστή διαδικασία και στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε δέκα (10) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ και η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών των οικονομικών φορέων που έχουν προεπιλεγεί για την υποβολή προσφοράς ανέρχεται σε επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς προς τους προεπιλεγέντες.

γ) Στο συνοπτικό διαγωνισμό, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών ανέρχεται σε δέκα (10) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ.»

20. Στο άρθρο 127 γίνονται οι εξής τροποποιήσεις:

α. Στο τέλος του τίτλου του άρθρου 127 προστίθεται παύλα και οι λέξεις «Δικαστική Προστασία».

β. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 αντικαθίσταται ως εξής «Για δημόσιες συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία κατώτερη ή ίση των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ» (χωρίς Φ.Π.Α.), σε περίπτωση ένστασης κατά πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής, η προθεσμία άσκησής της είναι πέντε (5) ημέρες από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης πράξης στον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα ή από τη συντέλεση της παράλειψης».

γ. Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 αντικαθίσταται ως εξής: «Η ένσταση κατά της διακήρυξης ή της πρόσκλησης υποβάλλεται σε προθεσμία που εκτείνεται μέχρι το ήμισυ του χρονικού διαστήματος από τη δημοσίευση της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ ή την αποστολή της πρόσκλησης, κατά περίπτωση, μέχρι την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών.».

δ. στο τέλος του άρθρου 127 προστίθενται παρ. 4 και 5, ως εξής:

«4. Η προθεσμία για την άσκηση ένστασης της παρ. 1 και η άσκησή της κωλύουν τη σύναψη της σύμβασης. Κατά τα λοιπά, η άσκηση της ένστασης δεν κωλύει την πρόοδο της διαγωνιστικής διαδικασίας.

5. Όποιος έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει την αναστολή εκτέλεσης και την ακύρωση της πράξης ή της παράλειψης της Αναθέτουσας Αρχής που εκδίδεται ή συντελείται επί της ένστασης της προηγούμενης παρ., ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου της έδρας της αναθέτουσας αρχής, κατά τα οριζόμενα στο π.δ. 18/1989 (Α' 8).

Η άσκηση της ένστασης της παρ. 1 αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση των ενδίκων βιοηθημάτων του παρόντος. Πέραν από την ενδικοφανή αυτή προσφυγή δεν χωρεί καμία άλλη τυχόν προβλεπόμενη από γενική διάταξη ενδικοφανής προσφυγή ή ειδική προσφυγή νομιμότητας.

Το παράβολο για την άσκηση της αίτησης ακύρωσης και της αίτησης αναστολής υπολογίζεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 36 του π.δ. 18/1989 (Α' 8).»

21. Στο τέλος του άρθρου 132 προστίθεται παρ. 6 ως εξής:

«6. Στον έλεγχο νομιμότητας υπάγονται οι τροποποιητικές συμβάσεις, εφόσον η κύρια σύμβαση διήλθε από τον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εκτός από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) όταν οι τροποποιήσεις δεν έχουν οικονομικό αντικείμενο και δεν είναι ουσιώδεις κατά την έννοια της παρ. 4,

β) όταν οι τροποποιήσεις γίνονται κατ' εφαρμογή της περίπτ. α' της παρ. 1 και της παρ. 2 του παρόντος και

γ) όταν μετά τον έλεγχο νομιμότητας της αρχικής σύμβασης αυτή εντάχθηκε σε πρόγραμμα χρηματοδότησης και το συνολικό ποσό της αρχικής σύμβασης δεν υπερβαίνει το εκάστοτε ισχύον όριο ελέγχου για τις συγχρηματοδοτούμενες συμβάσεις.

Στον έλεγχο νομιμότητας υπάγονται και τροποποιητικές συμβάσεις, δυνάμει των οποίων τροποποιείται σύμβαση της οποίας η αρχική αξία υπολειπόταν του εκάστοτε ορίου του ελέγχου, εφόσον με την τροποποίηση αυτή προσαυξάνεται το οικονομικό αντικείμενο τόσο, ώστε η συνολική αξία της σύμβασης να υπερβαίνει το εκάστοτε όριο ελέγχου.»

22. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 200 μετά τις λέξεις «στον ανάδοχο» προστίθεται η φράση «αν δεν προβλέπεται άλλος τρόπος στα έγγραφα της σύμβασης».

23. Το άρθρο 205 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 205

Διοικητικές προσφυγές κατά τη διαδικασία εκτέλεσης των συμβάσεων

Ο ανάδοχος μπορεί κατά των αποφάσεων που επιβάλλουν σε βάρος του κυρώσεις κατ' εφαρμογή των άρθρων 203, 206, 208, 207, 213, 218, 219 και 220 καθώς και κατ' εφαρμογή των συμβατικών όρων να ασκήσει προσφυγή για λόγους νομιμότητας και ουσίας ενώπιον του φορέα που εκτελεί τη σύμβαση, μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία (30) ημερών, από την ημερομηνία της κοινοποίησης ή της πλήρους γνώσης της σχετικής απόφασης. Η εμπρόθεσμη άσκηση της προσφυγής αναστέλλει τις επιβαλλόμενες κυρώσεις. Επί της προσφυγής αποφασίζει το αρμοδίως αποφαινόμενο όργανο, ύστερα από γνωμοδότηση του προβλεπόμενου στις περιπτ. β' και δ' της παρ. 11 του άρθρου 221 οργάνου, εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την άσκησή της, άλλως θεωρείται ως σιωπηρώς απορριφθείσα. Κατά της απόφασης αυτής δεν χωρεί η άσκηση άλλης οποιασδήποτε φύσης διοικητικής προσφυγής. Αν κατά της απόφασης που επιβάλλει κυρώσεις δεν ασκηθεί εμπρόθεσμα η προσφυγή ή αν απορριφθεί αυτή από το αποφαινόμενο αρμοδίως όργανο, η απόφαση καθίσταται οριστική. Αν ασκηθεί εμπρόθεσμα προσφυγή, αναστέλλονται οι συνέπειες της απόφασης μέχρι αυτή να οριστικοποιηθεί.».

24. α. Μετά το άρθρο 205 προστίθεται άρθρο 205Α ως εξής:

«Άρθρο 205Α

Δικαστική Επίλυση Διαφορών

1. Κάθε διαφορά μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών που προκύπτει από τη σύμβαση προμήθειας ή παροχής υπηρεσιών, ανεξάρτητα από τον χαρακτήρα της σύμβασης ως διοικητικής ή ως ιδιωτικού δικαίου, επιλύεται με την άσκηση προσφυγής ή αγωγής στο διοικητικό εφετείο της περιφέρειας, στην οποία εκτελείται η σύμβαση. Παρέκταση αρμοδιότητας δεν επιτρέπεται. Αν η σύμβαση εκτελείται στην περιφέρεια δύο ή περισσότερων διοικητικών εφετείων, αρμόδιο καθίσταται αυτό που θα επιλέξει ο προσφεύγων ή ο ενάγων.
  2. Πριν από την άσκηση της προσφυγής στο διοικητικό εφετείο προηγείται υποχρεωτικά η τήρηση της προβλεπόμενης στο άρθρο 205 ενδικοφανούς διαδικασίας, διαφορετικά η προσφυγή απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Δεν απαιτείται η τήρηση ενδικοφανούς διαδικασίας αν ασκείται από τον ενδιαφερόμενο αγωγή, στο δικόγραφο της οποίας δεν σωρεύεται αίτημα ακύρωσης ή τροποποίησης διοικητικής πράξης ή παράλειψης.
  3. Η υπόθεση συζητείται σε δικάσιμο που ορίζεται όσο το δυνατόν συντομότερα. Αν ο φάκελος της υπόθεσης δεν αποσταλεί στο διοικητικό εφετείο από τη Διοίκηση, η συζήτηση αναβάλλεται σε νέα δικάσιμο, κατά την οποία η υπόθεση συζητείται με βάση τα στοιχεία που προσκομίζει ο προσφεύγων ή ο ενάγων, αν το ζητήσει ο ίδιος.
  4. Η συζήτηση και η διεξαγωγή της απόδειξης ολοκληρώνονται σε μια δικάσιμο. Ένορκες βεβαιώσεις ενώπιον ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου ή προξένου λαμβάνονται υπόψη μόνο αν έχουν δοθεί ύστερα από κλήτευση του αντιδίκου τρεις (3) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από τη βεβαίωση και, αν πρόκειται να δοθούν στην αλλοδαπή, οκτώ (8) τουλάχιστον ημέρες πριν από αυτή. Η απόφαση εκδίδεται το ταχύτερο. Οι αποφάσεις του διοικητικού εφετείου είναι αμέσως εκτελεστές.
  5. Κατά των αποφάσεων των διοικητικών εφετείων που εκδίδονται σύμφωνα με την παρ. 1 μπορεί να ασκηθεί αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, κατά τις ισχύουσες διατάξεις. Αν από την εκτέλεση της απόφασης πιθανολογείται κίνδυνος βλάβης δυσχερώς επανορθώσιμης, μπορεί να διαταχθεί με αίτηση κάποιου από τους διαδίκους η ολική ή η εν μέρει αναστολή της εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης, με τον όρο παροχής ανάλογης εγγύησης ή και χωρίς εγγύηση ή να εξαρτηθεί η εκτέλεση της απόφασης από την παροχή εγγύησης από τον διάδικο που έχει νικήσει. Για την αίτηση αποφαίνεται, συνεδριάζοντας ως συμβούλιο, χωρίς υποχρεωτική κλήτευση των διαδίκων, το αρμόδιο τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας, το οποίο συγκροτείται από τρία (3) μέλη, στα οποία περιλαμβάνεται υποχρεωτικά ο εισηγητής της υπόθεσης. Η απόφαση της αναστολής μπορεί κατά τον ίδιο τρόπο να ανακληθεί, με αίτηση κάποιου από τους διαδίκους έως και κατά την πρώτη συζήτηση της αναίρεσης.
  6. Αν ο ανάδοχος του έργου είναι κοινοπραξία, η προσφυγή ασκείται είτε από την ίδια είτε από όλα τα μέλη της, που μεταξύ τους στην περίπτωση αυτή υπάρχει αναγκαστική ομοδικία.»
  - β. Η ισχύς του παρόντος άρθρου αρχίζει τρεις (3) μήνες μετά τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.
- 25. Στο άρθρο 218 γίνονται οι εξής τροποποιήσεις:**
- α. Στην παρ. 1 προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής: «Ποινικές ρήτρες δύναται να επιβάλλονται και για πλημμελή εκτέλεση των όρων της σύμβασης».
  - β. Στην παρ. 2 προστίθεται περίπτ. δ' ως εξής:
- «δ) τυχόν άλλες ποινικές ρήτρες που επιβάλλονται για πλημμελή εκτέλεση των συμβατικών υποχρεώσεων, εφόσον προβλέπονται στα συμβατικά τεύχη. Το σύνολο των ποινικών

ρητρών αυτής της περίπτωσης δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10% της αξίας της σύμβασης, εκτός αν αιτιολογημένα η αναθέτουσα αρχή αποφασίσει άλλως.»

26. Το άρθρο 219 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Η παραλαβή των παρεχόμενων υπηρεσιών ή παραδοτέων γίνεται από επιτροπή παραλαβής που συγκροτείται, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 221.

2. Κατά τη διαδικασία παραλαβής διενεργείται ο απαιτούμενος έλεγχος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη σύμβαση, μπορεί δε να καλείται να παραστεί και ο ανάδοχος. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας α) είτε παραλαμβάνει τις σχετικές υπηρεσίες ή παραδοτέα εφόσον καλύπτονται οι απαιτήσεις της σύμβασης χωρίς έγκριση ή απόφαση του αποφαινομένου οργάνου, β) είτε εισηγείται για την παραλαβή με παρατηρήσεις ή την απόρριψη των παρεχομένων υπηρεσιών ή παραδοτέων σύμφωνα με τα τις παρ. 3 και 4. Τα ανωτέρω εφαρμόζονται και σε τμηματικές παραλαβές.

3. Αν η επιτροπή παραλαβής κρίνει ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες ή τα παραδοτέα δεν ανταποκρίνονται πλήρως στους όρους της σύμβασης, συντάσσεται πρωτόκολλο προσωρινής παραλαβής, που αναφέρει τις παρεκκλίσεις που διαπιστώθηκαν από τους όρους της σύμβασης και γνωμοδοτεί αν οι αναφερόμενες παρεκκλίσεις επηρεάζουν την καταλληλότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών ή παραδοτέων και συνεπώς αν μπορούν οι τελευταίες να καλύψουν τις σχετικές ανάγκες.

4. Για την εφαρμογή της παρ. 3 ορίζονται τα ακόλουθα: α) Στην περίπτωση που διαπιστωθεί ότι δεν επηρεάζεται η καταλληλότητα, με αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου αποφαινόμενου οργάνου, μπορεί να εγκριθεί η παραλαβή των εν λόγω παρεχόμενων υπηρεσιών ή παραδοτέων, με έκπτωση επί της συμβατικής αξίας, η οποία θα πρέπει να είναι ανάλογη προς τις διαπιστωθείσες παρεκκλίσεις. Μετά την έκδοση της ως άνω απόφασης, η επιτροπή παραλαβής υποχρεούται να προβεί στην οριστική παραλαβή των παρεχόμενων υπηρεσιών ή παραδοτέων της σύμβασης και να συντάξει σχετικό πρωτόκολλο οριστικής παραλαβής, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην απόφαση. β) Αν διαπιστωθεί ότι επηρεάζεται η καταλληλότητα, με αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου αποφαινόμενου οργάνου απορρίπτονται οι παρεχόμενες υπηρεσίες ή τα παραδοτέα, με την επιφύλαξη των οριζομένων στο άρθρο 220.

5. Αν παρέλθει χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία υποβολής του παραδοτέου από τον οικονομικό φορέα και δεν έχει εκδοθεί πρωτόκολλο παραλαβής της παρ. 2 ή πρωτόκολλο με παρατηρήσεις της παρ. 3, θεωρείται ότι η παραλαβή έχει συντελεσθεί αυτοδίκαια.

6. Ανεξάρτητα από την, κατά τα ανωτέρω, αυτοδίκαιη παραλαβή και την πληρωμή του αναδόχου, πραγματοποιούνται οι προβλεπόμενοι από τη σύμβαση έλεγχοι από επιτροπή που συγκροτείται με απόφαση του αρμοδίου αποφαινόμενου οργάνου, στην οποία δεν μπορεί να συμμετέχουν ο πρόεδρος και τα μέλη της επιτροπής της παρ. 1. Η παραπάνω επιτροπή παραλαβής προβαίνει σε όλες τις διαδικασίες παραλαβής που προβλέπονται από την σύμβαση και συντάσσει τα σχετικά πρωτόκολλα. Οι εγγυητικές επιστολές προκαταβολής και καλής εκτέλεσης δεν επιστρέφονται πριν την ολοκλήρωση όλων των προβλεπομένων από τη σύμβαση ελέγχων και τη σύνταξη των σχετικών πρωτοκόλλων. Οποιαδήποτε ενέργεια που έγινε από την αρχική επιτροπή παραλαβής, δεν λαμβάνεται υπόψη.»

27. Το άρθρο 221 τροποποιείται ως εξής:

α. Στο τέλος της παρ. 6 προστίθενται εδάφια ως εξής:

«Τα συλλογικά όργανα είναι δυνατόν να συνεδριάζουν και με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων (τηλεδιάσκεψη), σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 13 του άρθρου 14 του ν. 2690/1999 (Α' 45). Ειδικά στις περιπτώσεις που δεν διενεργούνται με ηλεκτρονικά μέσα, η αποσφράγιση και μονογραφή των φακέλων γίνεται από το μέλος ή τα μέλη που βρίσκονται στην έδρα της αναθέτουσας αρχής, στην οποία έχουν κατατεθεί οι προσφορές ή αιτήσεις συμμετοχής, κατά τη διάρκεια της τηλεδιάσκεψης.»

β. Η παρ. 11 τροποποιείται ως εξής:

αα) Στην περίπτ. α' διαγράφονται στο δεύτερο εδάφιο οι λέξεις «και προσφυγών»

ββ) στο τέλος της περίπτ. α' προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Σε περίπτωση αποδοχής, ολικής ή μερικής, ένστασης με την οποία ζητείται η αναβαθμολόγηση τεχνικών προσφορών, η επιτροπή αξιολόγησης ενστάσεων προβαίνει κατά την κρίση της σε αναβαθμολόγηση.»

γγ) Μετά τις λέξεις «αποφαινομένου οργάνου» του πρώτου εδαφίου των περιπτ. β' και δ' προστίθεται η φράση «της αναθέτουσας αρχής ή του φορέα εκτέλεσης της σύμβασης».

δδ) Στο τέλος της περίπτ. δ' της παρ. 11 προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Ως μέλη της Επιτροπής του παρόντος δύναται να συμμετέχουν και ορίζονται και υπάλληλοι στους οποίους έχουν ανατεθεί καθήκοντα, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 216».

εε) Στο τέλος της παρ. 11 μετά την περίπτ. ζ' προστίθεται περίπτ. η' ως εξής:

«η) Για την παρακολούθηση ή παραλαβή συμβάσεων προμηθειών ή συμβάσεων υπηρεσιών με εκτιμώμενη αξία ίση ή κατώτερη από το ποσό των δύο χιλιάδων πεντακοσίων ευρώ (2.500,00) δεν απαιτείται συγκρότηση Επιτροπής Παρακολούθησης ή Παραλαβής και το σχετικό πρωτόκολλο εκδίδεται από τον Προϊστάμενο της αρμόδιας Υπηρεσίας».

28. Μετά το άρθρο 221 προστίθεται άρθρο 221Α ως εξής:

«Άρθρο 221Α

airetos.gr

Προθεσμίες για την ολοκλήρωση των επιμέρους σταδίων»

- Οι Επιτροπές που έχουν αναλάβει τη διεξαγωγή των διαγωνιστικών διαδικασιών ολοκληρώνουν το έργο τους εντός των κάτωθι προθεσμιών: α) Όταν κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομικής άποψης προσφορά βάσει μόνο της τιμής η αξιολόγηση των δικαιολογητικών συμμετοχής και των τεχνικών προσφορών ολοκληρώνεται εντός επτά (7) εργασίμων ημερών από την αποσφράγιση. β) Όταν κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομικής άποψης προσφορά βάσει μόνο της τιμής και δεν προβλέπεται η υποβολή τεχνικής προσφοράς η αξιολόγηση των δικαιολογητικών συμμετοχής ολοκληρώνεται αυθημερόν με την αποσφράγιση. Αν η ολοκλήρωση του ελέγχου δεν είναι δυνατή την ίδια μέρα, λόγω του μεγάλου αριθμού των προσφορών, ελέγχονται τουλάχιστον οι δέκα (10) πρώτες κατά σειρά υποβολής. Στην περίπτωση αυτή η διαδικασία συνεχίζεται τις επόμενες εργάσιμες ημέρες. γ) Όταν κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομικής άποψης προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας – τιμής, η αξιολόγηση των δικαιολογητικών συμμετοχής και των τεχνικών προσφορών ολοκληρώνεται εντός τριάντα (30) εργασίμων ημερών από την αποσφράγιση. δ) Η αξιολόγηση των οικονομικών προσφορών ολοκληρώνεται εντός δύο (2) εργάσιμων ημέρες. ε) Η αξιολόγηση των δικαιολογητικών κατακύρωσης ολοκληρώνεται σε δύο (2) εργάσιμες ημέρες. στ) Η αξιολόγηση των ενστάσεων από την αρμόδια Επιτροπή ολοκληρώνεται εντός πέντε (5) εργασίμων ημερών από την κοινοποίηση σε αυτήν της ένστασης και την πλήρη πρόσβαση στα αρχεία του διαγωνισμού. Ειδικά στις περιπτώσεις ενστάσεων κατά

διακήρυξης, η αξιολόγηση των ενστάσεων ολοκληρώνεται πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών.

2. Η Αναθέτουσα Αρχή αποφαίνεται επί των Πρακτικών εντός προθεσμίας δέκα (10) εργασίμων ημερών από την κοινοποίηση των σχετικών Πρακτικών.

3. Οι ως άνω προθεσμίες παρατείνονται αναλόγως σε περίπτωση που ζητηθούν διευκρινήσεις ή συμπληρώσεις ή απαιτείται επιβεβαίωση στοιχείων κατά τις κείμενες διατάξεις. Σε συμβάσεις προϋπολογισμού άνω των δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) ευρώ ή σύνθετες συμβάσεις που ο όγκος των δικαιολογητικών ή των τεχνικών προσφορών είναι μεγάλος οι ως άνω προθεσμίες δύνανται να παρατείνονται έως και το εξαπλάσιο των παραπάνω προθεσμιών.

4. Τυχόν υπέρβαση των ως άνω προθεσμιών της παρ. 1 και 2 δεν συνεπάγεται ακυρότητα της διαδικασίας.»

29. Στην παρ. 7 του άρθρου 222 διαγράφεται η φράση «που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ενέργειας, σύμφωνα με τα άρθρα 228, 229 και 234».»

30. Μετά το άρθρο 269 προστίθεται άρθρο 269Α ως εξής:

«Άρθρο 269Α

Εξαιρούνται της υποχρεωτικής εφαρμογής των άρθρων 79 παρ. 1 έως 4, 258 παρ. 1 και 302 παρ. 1 περίπτ. α', οι ακόλουθες περιπτώσεις του άρθρου 269:

α) όπου η δυνατότητα ανάθεσης περιορίζεται σε έναν προκαθορισμένο συμμετέχοντα σύμφωνα με τις περιπτ. γ', ε', σ' και θ' της παρ. 1,

β) λόγω του επείγοντος χαρακτήρα της ανάθεσης σύμφωνα με τις περιπτ. δ' και η' της παρ. 1 και

γ) λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της συναλλαγής στην περίπτωση προμηθειών που είναι εισηγμένες και αγοράζονται σε χρηματιστήριο εμπορευμάτων σύμφωνα με τη περίπτ. ζ' της παρ. 1.

Στις περιπτ. α' και β' η διαδικασία διεξάγεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στους όρους της πρόσκλησης και η αξιολόγηση των προσφορών μπορεί να γίνεται σε ενιαίο στάδιο με την ανάθεση της σύμβασης. Στην περίπτ. γ' δεν απαιτείται προηγούμενη πρόσκληση και η διαδικασία διεξάγεται με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της συναλλαγής.»

31. α. Στο τέλος του άρθρου 270 προστίθεται παρ. 11 ως εξής:

«11. Σε προληπτικό έλεγχο νομιμότητας, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες για το Ελεγκτικό Συνέδριο διατάξεις, υπόκεινται η πρώτη σύμβαση ανεξαρτήτως αξίας αυτής, εφόσον η συνολική εκτιμώμενη αξία του Δυναμικού Συστήματος Αγορών υπερβαίνει τα εκάστοτε ισχύοντα όρια, καθώς και κάθε επιμέρους σύμβαση εφόσον υπερβαίνει αυτοτελώς τα εκάστοτε ισχύοντα όρια.»

β. Η περίπτ. α' ισχύει και για τα δυναμικά συστήματα που είναι σε εξέλιξη κατά τη δημοσίευση του παρόντος.

32. Στο τέλος του άρθρου 273 προστίθεται παρ. 3 ως εξής:

«3. Οι συμφωνίες πλαίσιο αποστέλλονται για προληπτικό έλεγχο στο Ελεγκτικό Συνέδριο, κατά τις οικείες διατάξεις, ενώ οι εκτελεστικές αυτών συμβάσεις μόνο εφόσον η αξία τους υπερβαίνει αυτοτελώς τα εκάστοτε ισχύοντα όρια.»

33. Στην παρ. 1 του άρθρου 302 γίνονται οι εξής τροποποιήσεις:

α. στο πρώτο εδάφιο της περίπτ. α' πριν τη φράση «συνυπολογιζομένων των δικαιωμάτων προαίρεσης και παράτασης της σύμβασης» προστίθεται η λέξη «μη».

β. στην υποπερίπτ. αα' της περίπτ. α' οι λέξεις «άσκησης προσφυγής» αντικαθίστανται από τις λέξεις «άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής»,

γ. το τελευταίο εδάφιο αντικαθίσταται ως εξής:

«Για τα προηγούμενα στάδια της κατακύρωσης η εγγύηση συμμετοχής επιστρέφεται στους συμμετέχοντες στις κάτωθι περιπτώσεις: α) λήξης του χρόνου ισχύος της προσφοράς και μη ανανέωσης αυτής και β) απόρριψης της προσφοράς τους και εφόσον δεν έχει ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή ή ένδικο βοήθημα ή έχει εκπνεύσει άπρακτη η προθεσμία άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής ή ένδικων βοηθημάτων ή έχει λάβει χώρα παραίτησης από το δικαίωμα άσκησης αυτών ή αυτά έχουν απορριφθεί αμετακλήτως.»

34. Στο τέλος του άρθρου 315 προστίθενται εδάφια ως εξής:

«Σε περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 304, εφόσον στα έγγραφα της σύμβασης δεν προβλέπεται υποβολή ΕΕΕΣ ή ΤΕΥΔ κατά περίπτωση, και ζητείται να προσκομιστούν όλα τα δικαιολογητικά κατά την υποβολή της προσφοράς, δύναται να μην εφαρμόζεται η διαδικασία του άρθρου 103, εφόσον δεν παρέλθει χρονικό διάστημα άνω των τριών (3) μηνών από την αποσφράγιση των προσφορών μέχρι την έκδοση της απόφασης κατακύρωσης. Στις περιπτώσεις αυτές, μετά την αξιολόγηση των προσφορών, εκδίδεται η απόφαση κατακύρωσης.».

35. Το άρθρο 316 τροποποιείται ως εξής:

α. στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 μετά τη λέξη «άρθρα» προστίθενται οι λέξεις «333Α και».

β. στην παρ. 2 μετά τη φράση «σε κάθε προσφέροντα» προστίθεται η φράση «που δεν έχει αποκλειστεί οριστικά».

γ. Η παρ. 3 αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Η απόφαση κατακύρωσης δεν παράγει τα έννομα αποτελέσματά της, εφόσον ο αναθέτων φορέας δεν την κοινοποίησε σε όλους τους προσφέροντες που δεν έχουν αποκλειστεί οριστικά. Τα έννομα αποτελέσματα της απόφασης κατακύρωσης και ιδίως η σύναψη της σύμβασης επέρχονται εφόσον και όταν συντρέξουν σωρευτικά τα εξής:

α) αα) σε συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία άνω των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης προδικαστικής προσφυγής ή σε περίπτωση άσκησης, παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης αίτησης αναστολής κατά της απόφασης της Α.Ε.Π.Π. και σε περίπτωση άσκησης αίτησης αναστολής κατά της απόφασης της Α.Ε.Π.Π., εκδοθεί απόφαση επί της αίτησης, με την επιφύλαξη της χορήγησης προσωρινής διαταγής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 372 και ββ) σε συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία έως εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ, παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης της ένστασης του άρθρου 333Α και σε περίπτωση άσκησης, η έκδοση απόφασης επί αυτής ή η πάροδος άπρακτης της προθεσμίας του πρώτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 127,

β) ολοκληρωθεί επιτυχώς ο προσυμβατικός έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με τα άρθρα 35 και 36 του ν. 4129/2013, εφόσον απαιτείται και

γ) κοινοποιηθεί η απόφαση κατακύρωσης στον προσωρινό ανάδοχο, εφόσον ο τελευταίος υποβάλει, έπειτα από σχετική πρόσκληση, υπεύθυνη δήλωση, που υπογράφεται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 79Α, στην οποία θα δηλώνεται ότι δεν έχουν επέλθει στο πρόσωπό του οιφιγενείς μεταβολές κατά την έννοια του άρθρου 104 και μόνον στην περίπτωση του προσυμβατικού ελέγχου ή της άσκησης προδικαστικής προσφυγής κατά της απόφασης κατακύρωσης. Η υπεύθυνη δήλωση ελέγχεται από το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο, το οποίο συντάσσει πρακτικό που συνοδεύει τη σύμβαση.».

δ. Στην παρ. 4 οι λέξεις «εντός είκοσι (20) ημερών» αντικαθίστανται από τη φράση «Θέτοντάς του προθεσμία που δε μπορεί να υπερβαίνει τις είκοσι (20) ημέρες».

ε. Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 5 η φράση «η κατακύρωση γίνεται στον» αντικαθίσταται από τη φράση «ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 103 για τον».

36. Στην παρ. 2 του άρθρου 318 μετά τον αριθμό «320» προστίθενται οι λέξεις «, 109 Α».

37. Μετά το άρθρο 320 προστίθεται άρθρο 320Α ως εξής:

«Άρθρο 320Α

Διαδικασία ανάθεσης

1. Οι συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία έως και εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ ανατίθενται σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο άρθρο 328. Οι συμβάσεις άνω του ποσού των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, ανατίθενται με μία από τις διαδικασίες που προβλέπονται στο άρθρο 263.

2. Ιδίως για συμβάσεις του δευτέρου εδαφίου της παρ. 1 ισχύουν τα κάτωθι:

α) αα) για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία κάτω του ορίου της περίπτ. γ' του άρθρου 235 η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών στις ανοιχτές διαδικασίες ανέρχεται σε δέκα (10) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ. Στην κλειστή διαδικασία, στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, στον ανταγωνιστικό διάλογο και στη σύμπραξη καινοτομίας η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε οχτώ (8) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ. Στην κλειστή διαδικασία και στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών των οικονομικών φορέων που έχουν προεπιλεγεί για την υποβολή προσφοράς ανέρχεται σε οχτώ (8) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς προς τους προεπιλεγέντες. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και εφόσον συντρέχουν επείγοντες λόγοι για την ανάθεση, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του Αναθέτοντα Φορέα μπορεί να καθορίζονται μικρότερες προθεσμίες για την παραλαβή των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής.

ββ) Για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία άνω του ορίου της περίπτ. γ' του άρθρου 235 η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών στις ανοιχτές διαδικασίες ανέρχεται σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης της προκήρυξης της σύμβασης ή, εάν ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού χρησιμοποιείται η προκαταρκτική προκήρυξη από την ημερομηνία αποστολής στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος. Στην κλειστή διαδικασία, στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, στον ανταγωνιστικό διάλογο και στη σύμπραξη καινοτομίας η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε οχτώ (8) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης της προκήρυξης της σύμβασης ή, εάν ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού χρησιμοποιείται η προκαταρκτική προκήρυξη από την ημερομηνία αποστολής στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος. Στην κλειστή διαδικασία και στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών των οικονομικών φορέων που έχουν προεπιλεγεί για την υποβολή προσφοράς ανέρχεται σε οχτώ (8) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς προς τους προεπιλεγέντες. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και εφόσον συντρέχουν επείγοντες λόγοι για την ανάθεση, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του Αναθέτοντα Φορέα μπορεί να

καθορίζονται μικρότερες προθεσμίες για την παραλαβή των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής.

β) Οι λόγοι αποκλεισμού των παρ. 1 και 2 του άρθρου 73 εφαρμόζονται υποχρεωτικά μόνο από τους Αναθέτοντες Φορείς που είναι Αναθέτουσες Αρχές, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 73.

γ) Τα κριτήρια επιλογής καθορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης και μπορούν να περιλαμβάνουν αυτά που παρατίθενται στο άρθρο 75, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται σε αυτό.

δ) όλες οι επικοινωνίες, καθώς και όλες οι ανταλλαγές πληροφοριών εκτελούνται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 258.

ε) Για τις εγγυήσεις, ισχύουν τα προβλεπόμενα στο άρθρο 302.

3. Οι συμβάσεις ποσού άνω των χιλίων (1.000) ευρώ αναρτώνται στο ΚΗΜΔΗΣ.»

38. Η παρ. 1 του άρθρου 331 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων κάτω των ορίων τηρούνται οι ακόλουθες προθεσμίες:

α) στην ανοικτή διαδικασία, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών ανέρχεται δεκαπέντε (15) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ. Αν επείγουσα κατάσταση, δεόντως τεκμηριωμένη από τον αναθέτοντα φορέα, καθιστά αδύνατη την τήρηση της ελάχιστης προθεσμίας του πρώτου εδαφίου, οι αναθέτοντες φορείς μπορεί να ορίζουν ελάχιστη προθεσμία που δεν είναι μικρότερη των δέκα (10) ημερών από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ.

β) στην κλειστή διαδικασία και στη διαδικασία με διαπραγμάτευση με δημοσίευση προκήρυξης, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ορίζεται σε δέκα (10) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ και η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών των οικονομικών φορέων που έχουν προεπιλεγεί για την υποβολή προσφοράς ορίζεται σε επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς προς τους προεπιλεγέντες.

γ) Στο συνοπτικό διαγωνισμό, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών ορίζεται σε δέκα (10) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ.»

39. Μετά το άρθρο 333 προστίθεται άρθρο 333Α ως εξής:

«Άρθρο 333Α

Ενστάσεις που ασκούνται κατά τη διαδικασία σύναψης συμβάσεων με εκτιμώμενη αξία κατώτερη ή ίση των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ (χωρίς Φ.Π.Α.) – Δικαστική Προστασία Για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία κατώτερη ή ίση των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ (χωρίς Φ.Π.Α.), αναφορικά με τις ενστάσεις και τα ένδικα βοηθήματα, εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του άρθρου 127. Σε περίπτωση Αναθέτοντα Φορέα που δεν είναι Αναθέτουσα Αρχή δεν απαιτείται η κατάθεση παραβόλου για το παραδεκτό της ένστασης.».

40. Στο άρθρο 337 προστίθεται παρ. 6 ως εξής:

«6. Στον έλεγχο νομιμότητας υπάγονται οι τροποποιητικές συμβάσεις, εφόσον η κύρια σύμβαση διήλθε από τον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εκτός από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) όταν οι τροποποιήσεις δεν έχουν οικονομικό αντικείμενο και δεν είναι ουσιώδεις κατά την έννοια της παρ. 4,

β) όταν οι τροποποιήσεις γίνονται κατ' εφαρμογή της περίπτ. α' της παρ. 1 και της παρ. 2 του παρόντος και

γ) όταν μετά τον έλεγχο νομιμότητας της αρχικής σύμβασης αυτή εντάχθηκε σε πρόγραμμα χρηματοδότησης και το συνολικό ποσό της αρχικής σύμβασης δεν υπερβαίνει το εκάστοτε ισχύον όριο ελέγχου για τις συγχρηματοδοτούμενες συμβάσεις.

Στον έλεγχο νομιμότητας υπάγονται και τροποποιητικές συμβάσεις που εμπύπτουν στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όταν τροποποιείται σύμβαση της οποίας η αρχική αξία υπολειπόταν του εκάστοτε ορίου του ελέγχου, εφόσον με την τροποποίηση προσαυξάνεται το οικονομικό αντικείμενο τόσο, ώστε η συνολική αξία της σύμβασης να υπερβαίνει το εκάστοτε όριο ελέγχου»

41. Στο άρθρο 364 αριθμείται η υφιστάμενη παρ. ως παρ. 1 και προστίθεται νέα παρ. 2 ως εξής:

«2. Η παρ. 1 δεν εφαρμόζεται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) όταν δεν απαιτείται προηγούμενη δημοσίευση της προκήρυξης,

β) αν υποβλήθηκε μόνο μία προσφορά και δεν υπάρχουν ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι και

γ) εφόσον πρόκειται για εκτελεστική σύμβαση συμφωνίας – πλαίσιο σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 39, ή για σύμβαση που συνάπτεται στο πλαίσιο Δυναμικού Συστήματος Αγορών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 33 και 270».

42. Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 365 προστίθενται εδάφια ως εξής:

«Σε περύπτωση συμπληρωματικής αιτιολογίας επί της προσβαλλόμενης πράξης, αυτή υποβάλλεται έως και δέκα (10) ημέρες πριν την συζήτηση της προσφυγής και κοινοποιείται αυθημερόν στον προσφεύγοντα μέσω της πλατφόρμας του ΕΣΗΔΗΣ ή αν αυτό δεν είναι εφικτό με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο. Υπομνήματα επί των απόψεων και της συμπληρωματικής αιτιολογίας της Αναθέτουσας Αρχής κατατίθενται μέσω της πλατφόρμας του ΕΣΗΔΗΣ έως πέντε (5) ημέρες πριν από τη συζήτηση της προσφυγής».

43. Στο τέλος του άρθρου 367 προστίθεται παρ. 5 ως εξής:

«5. Η Α.Ε.Π.Π. επιλαμβάνεται αποκλειστικά επί θεμάτων που θίγονται με την προσφυγή και δεν μπορεί να ελέγχει παρεμπιπόντως όρους της διακήρυξης ή ζητήματα που αφορούν τη διενέργεια της διαδικασίας.»

44. Στο τελευταίο εδάφιο της περίπτ. γ' του άρθρου 368 μετά τη φράση «την περύπτωση α' της παρ. 4» προστίθεται η λέξη «και» και διαγράφεται η φράση «και την παρ. 2 του άρθρου 273».

45. Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 372 η λέξη «έκδοση» αντικαθίσταται με τις λέξεις: «κοινοποίηση ή την πλήρη γνώση»

46. α. Στο άρθρο 376 προστίθεται παρ. 17 ως εξής:

«17. Μέχρι να καταστεί εφικτή η έκδοση του πιστοποιητικού που προβλέπεται στην περίπτ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 80, αυτό αντικαθίσταται από υπεύθυνη δήλωση του οικονομικού φορέα, χωρίς να απαιτείται επίσημη δήλωση του ΣΕΠΕ σχετικά με την έκδοση του πιστοποιητικού.»

β. Η περύπτ. α' καταλαμβάνει και τις εκκρεμείς διαγωνιστικές διαδικασίες για τις οποίες, κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του παρόντος δεν έχει εκδοθεί πράξη κατακύρωσης.

47. Η περύπτ. 43 της παρ. 1 του άρθρου 377 αντικαθίσταται ως εξής:

«(43) των παρ. 3 και 33 του άρθρου 19 του ν. 2947/2001 (Α' 228),»

48. α. Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 379 αντικαθίσταται ως εξής:

«Η ισχύς του τελευταίου εδαφίου της παρ. 4 του άρθρου 38 αρχίζει από 1.6.2019.».

222

β. Η περίπτ. α' ισχύει αναδρομικώς από 1.6.2018 και οι συναφθείσες συμβάσεις θεωρούνται έγκυρες.

Άρθρο 44

Το έβδομο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 4013/2011 (Α 204) αντικαθίσταται ως εξής: «Για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών της Αρχής στις συμβάσεις άνω των 2.500,00€ που υπάγονται στον παρόντα νόμο, και ανεξαρτήτως πηγής προέλευσης χρηματοδότησης, οι οποίες συνάπτονται μετά την έναρξη ισχύος του, επιβάλλεται κράτηση ύψους 0,07%, η οποία υπολογίζεται επί της αξίας κάθε πληρωμής προ φόρων και κρατήσεων της αρχικής, καθώς και κάθε συμπληρωματικής σύμβασης»

Άρθρο 45

Στο τέλος του πρώτου εδαφίου της παρ. 18 του άρθρου 12 του ν. 4109/2013 (Α'16) προστίθεται εδάφιο ως εξής: «και από τις διατάξεις περί δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, και σε κάθε περίπτωση από τις διατάξεις του ν. 4412/2016, (Α' 147).»